

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum quilibet homo habeat angelum ad sui custodiam
deputatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

3 **RESPONSIO.** Assistere Deo aut est cernere Deum presentem, quomodo assistunt regi omnes in quorum presentia rex est, aut est scire eius mentem quomodo assistunt regi soli secretarii. Primo modo omnes angeli assistunt deo, quia beatitudo consistit essentialiter, vel saltem requirit necessario actum intellectus sed actus intellectus non est sine presentia obiecti, ergo omnes beati cernunt deum (qui est suae beatitudinis obiectum) essentialiter presentem.

4 Si secundo modo accipiatur assistere deo, scire mentem eius, aut accipitur generaliter. Et sic adhuc omnes angeli beati assistunt, quia de ministeriis quae a deo reuelantur nihil scit vnus quod nesciat alius. Sicut enim agentia corporalia bonitate qua a deo receperunt aliis comunicant quantum possibile est. Sic & multo magis sancti angeli qui sunt in plenissima participatione bonitatis diuinae, quae quid a deo percipiunt subiectis impertuntur: vnde Dion. 15. celestis Hierar. dicit quod vnaquaeque celestis essentia intelligentia sibi a superiori datam inferiori comunicat. Si vero accipiatur assistere deo magis specialiter, scilicet pro eo quod est scire eius mentem immediate sic non omnes angeli beati assistunt: sed illi soli qui immediate a deo illi minantur. Et secundum hoc ordo dominationum non esset de assistentibus: cum pertineat ad secundam Hierarchiam. Angeli autem secundae Hierarchiae illuminantur ab angelis primae Hierarchiae secundum Dion. 8. cap. celestis Hierarchiae. Et ideo forte melius est quod dicitur quod omnes assistunt. Sed horum quidam assistunt & ministrant regulariter, alii vero non, sed solum assistunt: & sic intelligenda est distinctio scripturae.

5 **A D** Argumentum patet solutio ex dictis, Sententia distinctionis vnde dicitur in Generali & Speciali.

I L L V D quoque sciendum. Superius determinauit Magister de officiis angelorum dignioribus, hic determinat de officio inferiori quod est custodire. Et diuiditur in duas partes. Primo determinat de ipso officio. Secundo de effectu officii consequente. Secunda ibi, praeter ea illud considerari oportet. Prima diuiditur in duas. Primo proponit suum intentum. Secundo mouet quandam quaestionem & ipsam pertractando determinat. Secunda ibi, solet etiam quaeri. Secunda principalis in qua determinat effectu consequente diuiditur in tres. Primo mouet quaestionem & tangit circa eam opi. Secundo tangit aliam opinionem. Tertio eligit alteram istarum, & autoritates quae obuiare videntur, exponit. Secunda ibi, Alij autem dicunt. Tertia ibi, Illud vero quod alij. Prima istarum diuiditur in tres. Primo tangit opinionem. Secundo opi. confirmationem. Tertio circa illam mouet quaestionem & soluit. Secunda ibi, & quod angeli proficiant. Tertia, his autem contradicere. Haec est sententia & diuisio litterae in generali.

2 **I N** speciali sic procedit Magister. Primo ponit quod vnaquaeque anima habet vnum angelum bonum ad custodiam sui deputatum, & malum ad sui exercitium. Quod autoritatibus confirmat. Postea quaerit, vtrum quilibet homo habeat vnum angelum custodem suum, aut an vnus angelus plures custodiat. Et opponit ad hoc, dicens quod non videtur vnus bonus angelus vnus tantum esse custos. Quia cum boni homines & electi sint tot quot angeli boni, non potest esse quod boni homines & mali singuli habeant singulos angelos bonos ad sui custodiam. Item cum tot sint electi quot angeli boni, & angeli boni plures sint quam mali, pluresque sint homines mali quam boni, consequens est plures esse homines quam mali sint angeli, & plures esse homines quam sint boni vel mali angeli. Ex quo concluditur vnum bonum angelum plures custodire sicut vni homini committitur custodia multorum, & vnum malum angelum pluribus deputatum ad exercitium siue eodem tempore, siue in diuersis, quod dicit propter hoc, quia forte verum est ut quidam dicunt, quod omnes homines existentes in hac vita eodem tempore habeant singulos angelos ad custodiam, vel ad exercitium deputatos. Postea quaerit, vtrum boni angeli in merito, vel in praemio proficiant. Tangit etiam circa hoc opinionem quorundam ponentium quod mereantur propter obsequium quod nobis impendunt, & sic proficiunt in merito & proficiunt in praemio, scilicet in cognitione & dilectione Dei, quia magis

ac magis ipsum cognoscunt, & diligunt. Postea probat quod in cognitione proficiant ipsi angeli, per hoc enim plenè cognouerunt ministerium incarnationis vsque post passionem, & Apostolorum praedicationem. Postea obicit in contrarium per autoritatem Aug. Sed Magister exponit sic & determinat quod angeli maiores praesenserunt incarnationem antequam fieret, non tamè perfectè. Minores vero non cognouerunt nisi postquam facta est. Ex quo concluditur quod in vtroque profecerunt, & proficiunt vsque ad diem iudicij. Postea ponit aliorum opinionem dicens quod quidam dicunt quod in cognitione rerum exteriorum. Vterius approbat praedictam opinionem, & quia quaedam auctoritates videntur contra quae dicunt angelos omnia scire, exponit eas, & patet expositio in littera.

QVAESTIO PRIMA.

Verum quilibet homo ab initio suae natiuitatis vsque ad terminum vitae suae habeat angelum ad suam custodiam deputatum.

Thom. 1. q. 113. ar. 4. 5. 6.

Circa distinctionem istam quaeritur de tribus principaliter. Primum est de custodia hominum per angelos. Secundum est de locutione angelorum. Tertium est de illuminatione vnus angeli per alterum. Quantum ad primum quaeritur, vtrum quilibet homo ab initio suae natiuitatis vsque ad terminum vitae suae habeat angelum ad suam custodiam deputatum. Et arguitur quod non. Quia vbi est fortior custos, infirmior superfluit, sed homines custodiuntur a deo qui est potentissimus, ergo superflue haberent angelum custodem.

2 Item custodia angelorum circa homines est vt per eos diriganter homines ad salutem secundum illud quod dicit Apostolus ad Heb. 1. Omnes sunt administratorij spiritus propter eos qui haereditatem capiunt salutis, sed homines non sunt capaces salutis antequam sint baptizati, ergo ante baptismum non habent custodiam angelorum.

3 Item Christus fuit beatus ab instanti suae conceptionis. Sed beati non custodiuntur ab angelis, ergo Christus non habuit angelum custodem.

4 **I N** CONTRARIUM est quod dicitur in psal. Angelus meus Dominus mandauit de te vt custodiaret te in omnibus viis tuis.

5 Item Hiero. super illud Mat. 18. Angeli eorum in caelis semper vident faciem patris, dicit magna est dignitas animarum vt vnaquaeque habeat ab exordio natiuitatis angelum ad sui custodiam deputatum.

6 **RESPONSIO.** Ista quaestio duo implicat. Primum est de custodia hominum per angelos. Secundum est de tempore quo praedicta custodia incipit.

7 Quantum ad primum rationabiliter ponitur quod homines custodiuntur per angelos bonos, quia secundum Dion. lex diuinitatis est quod inferiora reducatur ad suprema per media. Sed angeli sunt mediij inter deum & homines, & ideo rationabile est quod homines reducatur in deum in cuius cognitione & dilectione eorum beatitudo consistit per ministerium seu adiutorium angelorum: hoc autem ministerium seu adiutorium consistit in instigatione ad bonum quod fit inuisibiliter per angelos dum illuminant homines ad bene agendum, & in repressione malorum angelorum ne noceant hominibus quantum vellent siue tenendo siue corporaliter assistendo.

8 Quantum ad secundum tenetur communiter, quod angeli deputantur ad custodiam hominum a tempore natiuitatis vsque ad horam mortis inclusiuè, & rationabiliter, quia constituti in via periculosa indigent custodia, sed homines ab hora natiuitatis vsque ad horam mortis sunt constituti in via redenda ad patriam, in qua quidem via multa pericula eis imminet, tam ab interiori quam ab exteriori, secundum illud Psalmistae, In via hac qua ambulabam absconderunt michi. quando autem peruenerunt ad terminum per mortem sunt extra omne periculum, si sint boni, vel irreparabiliter perierunt, si sint mali: & ideo homines a natiuitate vsque ad mortem indigent angelorum custodia, & non prius, nec postea. Nisi forte dicere tur quod pueri postquam in materno utero animati sunt

indi

indigent prædicta custodia, quia quantum hoc fit verum, tamen quia pro isto statu puer est aliquo modo vnum cum matre saltem quandam colligationem, sicut fructus pendens in arbore est aliquid arboris, ideo eundem angelum custodem quem habet mater.

9 AD Primum argumentum dicendum quod custodia hominum per angelos non superfluit, quantum homines custodiuntur per deum, quia neutra custodia cogit liberum hominis, nec necessitas quin possit inclinari liberè ad bonum & ad malum, sed solum adiuuat interiori suggestioni, & remotione impedimentorum quæ siue fiant per deum, siue per angelum tanto apparebit iustior damnatio reproborum qui tot beneficiis abusi fuerint, & salus iustorum gloriosius deo attribuetur, qui tot adiutoris salutem hominum procurat.

10 AD Secundum dicendum, quod beneficia quæ dantur homini in quantum est Christianus incipiunt à tempore baptismi. Et ea quæ dantur homini in quantum habet naturam rationalem quæ est capax beatitudinis exhibentur eis, ex quo talem naturam nascendo accipiunt, siue per naturam in vtero, siue per naturam ex vtero. Sed differenter, quia puer in vtero talia beneficia recipit cum matre cõmunia, sed nascendo ex vtero habet ea sibi propria tunc autem beneficia est custodia angelorum, unde quantum ad baptismum incipit homo habere regulariter gratiam quæ est principium merendi salutem, tamen sola natura humana ante baptismum talis est creata quæ potest esse particeps salutis: unde omnibus hominibus bonis & malis, electis & reprobis prædicta custodia non negatur.

11 Ad tertium dicendum quod quantum Christus fuit beatus secundum superiorem partem rationis, & quantum ad hoc non indiguit custodiâ angelorum, tamen fuit secundum corpus passibilis & viator, & sic habuit angelum custodem, non tanquam superiorem, sed tanquam ministrum.

QVÆSTIO SECVNDA.

Vtrum angeli proficiant in cognitione per mutuum locutionem.

Tho. 1. q. 107. a. 1.

DEinde queritur, vtrum angeli proficiant in cognitione per mutuum locutionem. Et videtur quod non, quia omnis locutio videtur fieri per verba quæ feruntur auditui, vel per nutus, seu facta quæ deseruiunt visui: hi enim duo sunt sensus disciplinabiles (vt dicitur libro de sensu & sensato.) Sed nihil tale potest esse in angelis cum sint incorporei in se, nec ex corporalibus cognitione accipiunt, ergo &c.

2 IN CONTRARIUM est scriptura quæ intro ducit angelos sibi mutuo loquentes Zach. 2. Alius angelus egrediebatur in occursum eius. (scilicet prioris angeli) & dicit ad eum, curre & loquere ad puerum istum.

3 RESPONSIÒ. Locutionem esse inter angelos oēs doctores theologiae concedunt: sed difficile est istius locutionis assignare modum. Quidam enim dicunt quod sicut in nobis est aliquid quod vnus homo de alio naturaliter percipere potest, vt ea quæ exterioribus sensibus subiacent. Aliquid verò quod secundum se percipi non potest sicut interiores conceptus mentis. Et hi innotescunt per signa extrinsecus apparetia quæ sunt nutus vel verba in diantibus quibus fit locutio. Sic in angelis est aliquid quod vnus in alio naturaliter videre potest, aliquid verò quod videri non potest, sicut motus voluntatis eius, videtur autem ab alio angelo prout ordinatur ad id quod est naturaliter cognitum in eo. Ex hac enim ordinatione illud naturaliter cognitum efficitur significatiuum interioris conceptus vel motus. Et talis expressio vocatur locutio, & virtus exprimiendi vocatur lingua angeli.

4 Istud autem non videtur sufficiens dictum, quia illa signa quæ vnus angelus cognoscit naturaliter in alio, aut sunt significatiua naturaliter, vel ex institutione, siue ad placitum. Primum non potest dici (scilicet quod sunt significatiua naturaliter) quia ea quæ significant naturaliter ostendunt solum naturales animi passiones, seu affectiones, sicut gemitus infirmorum, dolorem, & sic de aliis. Naturales autem motus voluntatis vnus angeli quilibet angelus cognoscit sine signo, multo plenius quam quicumque

medicus infirmitatē corporis, eo quod quilibet angelus plene nouit naturam alterius, & per consequens affectiones naturales: & ideo ad hæc demonstranda non oportet esse aliqua signa. Item per signa naturalia non fit proprie locutio vt magis patebit, & de se factis est manifestum, non enim dicimus infirmum gementem esse loquentem. Item nec huiusmodi signa sunt significatiua ad placitum, quia quæcunque sunt naturaliter in angelo sunt in eo inuariabiliter & immutabiliter. Si enim in corporibus celestibus non est variatio, nisi secundum motum localem, nulla autem secundum formam substantialem, vel accidentalem naturaliter inherentem (quod dico propter lumen quod variabiliter luna à sole recipit, quia à se naturaliter non habet) multo fortius in angelis nulla est variatio, nulla mutatio quo ad ea quæ eis naturaliter insunt. Si igitur per talia fieret angelorum locutio, semper loqueretur, & de eisdem, cum semper in eis sint eadem signa. signum enim quoadiu est representat illud cuius est signum. hoc autem est inconueniens & contra rationem locutionis quæ fit per signa quæ significant ad placitum, siue ex institutione, quia talia sunt in potestate loquentis vt fiant, vt patet in nutibus & verbis, & loquens per ea potest loqui vel non loqui. Item locutionem quæ est per signa quæ significant ex institutione, nullus intelligit, nisi ille qui nouit ad quid significandum signum illud impositum est, sicut puer latinus non intelligit locutionem per verba græca, nec e contrario, ergo si signa per quæ loquitur angelus angelo significant ad placitum, oportet angelos sibi inuicem loquentes scire prius ad quid significandum illa signa sunt imposita vel instituta: & si illa institutio facta est per vnum angelum solum qualiter innotescet hoc aliis, non apparet. Quia si per locutionem, tunc locutio præcedet signa per quæ fit, quod est inconueniens.

5 Nec possumus fingere in angelis illud quod est in hominibus, videlicet quod Magister ostendit, vel tradit puero panem, dicendo panem. Et sic docet illis quid illa vox significat. non enim sic ostendit angelus alii angelo rem aliquam applicando signum quod eam significat, hoc enim fingi non potest. Si autem illa institutio fiat cõcorditer per oēs angelos simul, oportet quod conceptus omnium eorum de tali institutione sit notus omnibus, & sic ante omnem locutionem conceptus vnus angeli erit notus alteri, eadē ratione conceptus angelorum erunt oibus angelis noti, & tunc non oportebit ponere locutionem in angelis, quare prædicta opinio non videtur conueniens.

6 Alii dicunt quod angelus loquitur angelo describendo diuersas figuras in celo per applicationem suæ virtutis, & per eas possunt angeli mutuo exprimere sibi conceptus suos, & sic ad inuicem loqui.

7 Sed illud videtur valde frivolum, quia illa figuratio celi aut esset secundum aliquam alterationem, puta quod celum secundum partem determinatam figuræ alteraretur calido vel frigido, vel alia alteratione, & istud est impossibile, cum celum non sit susceptiuum huiusmodi qualitatum, vel intelligeretur ista figuratio per impressionem factam in celo, sicut figuratur cera à sigillo, vel sicut figuratur sigillum per incisionem, quæ ambo planum est esse absurda, aut esset per aliquem contactum, aut ergo per contactum quantitatis aut virtutis, per contactum quantitatis sicut dicitur figurari paries secundum imaginationem, per applicationem alicuius corporis triangularis ad ipsum in quantum corpus triangulare occupat de pariete spacium sibi quale, licet in ipso pariete non fit actualis triangulatio, & hoc modo non potest angelus (cum non sit quantus) facere aliquam figuram in celo, oportet ergo quod talis figuratio fieret per contactum virtutis. Ex quo sequeretur quod angelus per suam virtutem aliquam figuram realliter imprimeret celo, quia tangere aliquid tactu virtutis non est aliud quam per virtutem habere aliquem effectum in illo quod dicitur tangi, & dicere oppositum est propria vocem ignorare, cum ergo impossibile in angelis facere aliquam figuram in celo: hoc modo patet quod ille modus loquendi per figuras tales non est angelo possibilis. Itē & est contra præcedentem opinionem pro parte. Si angelus posset tales figuras facere, aut ille signaret conceptum angelis naturaliter, vel ab institutione. Non naturaliter vt de se patet, sicut nec figura per hominem facta signat naturaliter